

طرح ارزش رقابتی موفق می شود، اما...

سیاست ارزی دولت که براساس آن سیستم بانکی با دست اندرکاران بازار آزاد ارز به رقابت برخاسته تا از این طریق به کاهش نرخ ارز و قیمتها دست یازد، موضوع میزگرد اقتصادی این شماره آدینه است.

در روزهای نخست اجرای این سیاست، نرخ ارز به مبلغ قابل توجهی کاهش یافت و پس از آن، دولت با اقدامات تازه تر نشان داد که سیاستی مستمر و تا حدی همه جانبه را در زمینه کاهش نرخ ارز به پیش می برد.

میزگرد آدینه زمانی تشکیل شد که سیستم بانکی تازه به اجرای سیاست دولت پرداخته بود و ارز تنها به گروههای محدودی ارائه می شد. چند روز بعد تسهیلات ارزی دولت گروههای وسیع تری را اعم از دولتی و غیردولتی دربر گرفت و به سهم خود موجبات کاهش قیمت برخی کالاها را فراهم آورد.

آنچه در پی خواهد آمد حاصل بحثی است که چندتن از اقتصاددانان و صاحبان صنعت و دست اندرکاران تولید در روزهای اول اجرای سیاست دولت در زمینه ارز در آدینه داشته اند. در این میزگرد، شرکت کنندگان راه و روشهایی را که باید دولت در پیش گیرد تا به مقصود خود دست یابد، پیشنهاد کرده اند.

شرکت کنندگان در این میزگرد عبارتند از:

حمید اسکندانی متخصص مسائل مالی و بودجه، محمدحسن الموتی کارشناس سیستم بانکی و امور مالی، احمد برکت رئیس هیات مدیره و مدیرعامل شرکت تولیدی پارس شیمی، مرتضی بهشتی متخصص آمار و کامپیوتر و مشاورانجم مدیران صنایع جمهوری اسلامی ایران، ایوب رضائی حریری رئیس هیات مدیره شرکت پلاستیران، دکتر احمد کتابی دکترای اقتصاد و متخصص در مسائل تورم، مهندس محمدرضا علیزاده مدیرعامل شرکت دنده و ماسوره، ایران و آقای احمد رضوانی.

• تصمیم اخیر دولت در زمینه تعیین نرخ ارز و فروش آن به وسیله بانک را چگونه ارزیابی می کنید و چشم انداز آینده آن را چگونه می بینید؟

مرتضی بهشتی:

برای بررسی تصمیمات اخیر دولت در زمینه اعلام نرخ دلار رقابتی اگر قبلا به روندی که اقتصاد کشور در ده سال گذشته داشته نگاه کنیم و عواملی را که منجر به وضع کنونی اقتصاد و تضعیف تدریجی پول کشورمان شده شناسایی کنیم طبعاً به این نتیجه می رسیم که تصمیم تازه دولت، یک تصمیم منطقی و موثری است که در جهت بالا بردن ارزش پول کشور اتخاذ شده که در نهایت می تواند آثار نمربخشی در تولید کشور هم داشته باشد.

اگر تئوریهای مربوط به نرخ برابری پول را در اقتصاد، مورد نظر قرار دهیم که فکر نمی کنم در اینجا فرصتی برای آن باشد می بینیم که نرخ برابری پول آن نیست که این روزها در بازار آزاد ارز شاهد آن هستیم بلکه برابری قدرت خرید ریال با دلار در سنجش و مقایسه با یک مقدار معین کالا، بسیار بیشتر از آن چیزی است که امروز توسط دولت اعلام شده است. به عبارت دیگر قدرت واقعی پول، در مقایسه با دلار، بیش از آن چیزی است که اکنون دولت تعیین کرده و این قدرت را باید با فاکتورهای دیگری مانند کل صادرات

کشور (اعم از نفتی یا غیرنفتی) کل واردات منجم و تراز پرداختها ملاک سنجش و مقایسه قرار دهیم تا به ارزش واقعی پول آگاه شویم چون همین حالا کشورهایی را سراغ داریم که تراز پرداختهای آنها بهتر از ایران نیست ولی پول آنها از ثبات بیشتری برخوردار است. همه می دانیم که در ده سال گذشته، به علت بروز جنگ تحمیلی، عدم امکان سرمایه گذاری در بخشهای تولیدی و زیربنایی، افزایش حجم پول در جریان و بسیاری عوامل دیگر، یک نوع بورس بازی در کشور ما پا گرفت که ارزش پول کشور ما را دستخوش نوسانات غیرمنطقی کرد و به مرحله ای رساند که طبق موازین اقتصادی می توان به آن یک حالت خطرناک و بحرانی اطلاق کرد.

این بازی نامیوم را کسانی آغاز کردند که صرفاً در جهت کسب درآمدهائی به نفع خودشان بودند و به هیچ وجه غم سرنوشت آینده این مملکت و مردم این کشور را نمی خوردند.

بنابراین هرکار و هر اقدامی که در جهت نصیح این روند - یعنی کاهش ارزش برابری پول خارجی با پول کشورمان - صورت گیرد از نظر اقتصادی یک کار مثبت و مفیدی خواهد بود.

آدینه: سؤال این است که تصمیم اخیر دولت در رشد و توسعه تولید و صنعت چه اثری خواهد داشت و چگونه می تواند صنعتی را که در ده سال گذشته

به دلائل زیاد آسیب دیده، دوباره به راه اندازد و آن را فعال سازد؟

ایوب رضائی حریری: به نظر من مشکل عمده ای که فعلاً در این مورد وجود دارد این است که بخش خصوصی را وارد این کار نکرده اند. این یک حالت تنگی و ناتنی پیدا کرده و مثل این است که ما فکر کنیم بخش خصوصی کالائی را که تولید می کند به کسانی عرضه می کند که در این مملکت زندگی نمی کنند یا به گونه ای کالاها را می فروشند که به قولی آن تورم لحام گسیخته را به وجود می آورد. در صورتی که باید بدانیم که بخش خصوصی خیلی بیشتر از سازمانهای دولتی تحت کنترل قرارداد و تا آنجا که ما می دانیم بخش خصوصی خیلی بهتر می تواند کالایی را تولید کند تا بخش دولتی، در بخش خصوصی، به کیفیت و مرغوبیت ما خیلی بیشتر توجه می شود تا بخش دولتی، چون افراد بخش خصوصی هرکاری می کنند برای تأمین منافع خودشان می کنند نه اینکه وقت گشتی کنند تا آخر ماه از صندوق حقوق و دستمزدی بگیرند.

به هر حال مهمترین مساله امروز کشورمان مساله ارز است و در این باره معتقدم آن اندازه که وفور ارز مهم است نرخ ارز مهم نیست، چون نرخی که می خواهند به صاحب صنعت بدهند اگر یک مرتبه آن را به شصت تومان برسانند مسلماً برای صنایع تولیدی فوق العاده دست و پاگیر خواهد بود و آنها را دچار اشکال خواهد کرد. کسانی که با نرخ صد تومان قطعه

ولوازم یدکی خریدند یا فرضاً "ماشین‌آلاتی وارد کرده‌اند اگر بخواهند تولیدات خود را با نرخ شصت تومان بفروشند با ضرر و زیان روبرو خواهند شد. به همین دلیل من معتقدم که اگر ارز فراوان باشد و به دست همه برسد مسلماً "بسیاری از مشکلات ما را حل خواهد کرد."

اکبر برکت: در این ده سال گذشته به بخش خصوصی توجهی نشده است و همه امکانات را به بخش دولتی داده‌اند و سازمان‌های زیر پوشش دولت هم طوری عمل کرده‌اند که تولیداتشان دست دوم و سوم و چهارم و پنجم به مصرف‌کننده رسیده است. به همین جهت به تصور من عمده‌ترین مشکل ارز ترجیحی رقابتی را باید در تامین مواد غذایی جستجو و حل کنیم که واقعا "نرخ‌های آن سرسام‌آور بالا رفته است و مرتباً" هم بالاتر می‌رود و در نتیجه روی کلیه کالاها و اجناس دیگر تاثیر می‌گذارد.

ما باید در این اقدام طوری رفتار کنیم که مردم بخصوص مردم مستمند و مستضعف کارمندان و کارگران نتایج ثمربخش را احساس کنند. به همین جهت هم قبل از هر چیز باید نرخ‌های مواد غذایی کاهش پیدا کند و پائین بیاید تا به موازات آن هم سایر نرخ‌ها پائین بیاید. چون تا وقتی که قیمت مواد غذایی بالا باشد و مرتباً" هم بالاتر برود نرخ بقیه کالاها همچنان قوس صعودی طی می‌کند و این تصمیمات مهم و کارساز را بی‌نتیجه

می‌گذارد.

مرتضی بهشتی - صنعت متأسفانه در گذشته، بویژه بعد از به‌ثمر رسیدن انقلاب، چندان مورد اقبال و توجه نبوده و برای رشد و توسعه آن نه‌تنها کوششی انجام نگرفته، بلکه در مواقعی هم سرکوب شده و بسیاری از امکانات خود را به تدریج از دست داده است. در گذشته تصور گروهی بر این بود که با اولویت بخشیدن به کشاورزی می‌توانیم مسائل و تنگناهای اقتصادی مملکت را حل کنیم و به اعتدال و رشد اقتصادی دست یابیم. ولی حالا این واقعیت به صورت ملموس در مقابل ما قرار گرفته که رشد و پیشرفت کشاورزی نیز در گرو توسعه صنعت است و مازمانی خواهیم توانست کشاورزی را بارور و شکوفا کنیم که صنعت را به مدد آن فراخوانیم و با صنعتی کردن، یا مکانیزه کردن کشاورزی، سطح بهره‌وری کشاورزی را بالا ببریم.

خوشبختانه توجهی که اخیراً" به تولید بطور عموم، و به تولیدات صنعتی بالاخص، میدول می‌شود نتیجه تجربه ده‌ساله‌ای است که ضرورت پرداختن به صنعت و تولید را برای سیاست‌گذاران اقتصادی ما، به اثبات رسانده و لازم‌فاش این است که در تصمیمات و سیاست‌هایی که از این پس اتخاذ می‌شود نیازمندیهای تولید و صنعت کشور به نحوی در آن ملحوظ گردد و در نگرش‌های خود نیز کل بخش صنعت هدف قرار گیرد چرا که صنعت را فقط نمی‌توان در واحدهای سازمان صنایع

ملی یا سازمان گسترش و نوسازی صنایع، یا نهادهای انقلاب دید و فراموش نکنیم که بخش صنعت همواره به صورت یک مجموعه مطرح است که اجزاء آن به صورت حلقه‌های زنجیر به هم متصل بوده و تفکیک‌ناپذیرند. در گذشته، دولت می‌بایست که به همه واحدهای صنعتی، به عنوان مکانهای تولید کشور به یکسان برخورد می‌کرد و رفتاری مشابه را اعمال می‌کرد ولی عملاً" دیده شد که دولت برای اینکه بیلان درخشان‌تری را در مقایسه با بخش غیردولتی ارائه دهد، در توزیع امکانات حمایت بیشتری از واحدهای تحت پوشش خود معمول می‌داشت و امکان رقابت سالم را از بخش غیردولتی سلب می‌کرد.

نکته دیگری را که باید در این بخش از بحث به آن اشاره کنیم بحث درباره موثر بودن ارز رقابتی در راه‌اندازی تولید است. اطلاعاتی که بطور کلی در دست است نشان می‌دهد که تامین مواد اولیه و ماشین-آلات و قطعات یدکی برای واحدهای صنعتی با این ارزشگران، یعنی هر دلار یکصد تومان، ارز مطلوب و کارساز نیست مگر اینکه دولت قصد داشته باشد بعضی از کالاهایی را که در اولویت کمتر قرار دارند از صحنه مصرف داخلی حذف کند. بنابراین برای بقیه صنایع، یعنی صنایعی که تولیداتشان چه از نظر مصرف داخلی و چه صادرات به خارج، مورد نیاز جامعه است، امکانات لازم فراهم شود و این امکانات در سطحی باشد که صنعت، کسب استفاده از آن

دکتر بهشتی :

این ارز هر نوع رقابت صنعت ما را با تولیدات خارجی از بین می برد . کالاهائی که با استفاده از این ارز تولید شود نه تنها نمی تواند صادر شود بلکه بازار داخلی را هم از دست خواهد داد .

را داشته باشد .

این ارز همانطور که اشاره شد ، هر نوع امکانات رقابت صنعت ما را با تولیدات خارجی سلب خواهد کرد و کالاهائی که با استفاده از این ارزگران تولید شود نه تنها نمی تواند راهی بازارهای خارجی گردد بلکه موجب می شود که به تدریج بازارهای داخلی را نیز از دست بدهد مثلا " اگر با این ارز ، بخرال تولید

ایوب رضائی حریری

از نظر دولت بخش خصوصی و دولتی یک حالت تنی و ناتنی پیدا کرده . مثل اینکه بخش خصوصی کالاهای تولیدی خود را در این مملکت عرضه نمی کند .

تورمی که در جریانش بودیم و هستیم به وضع آرژانتین و بولیوی کشانده نشود . بولیوی در سال ۸۵ با تورم یازده هزار درصد روبرو بوده . شاید تعبیر "درصد" در اینجا صحیح نباشد چون شاخص متوسط قیمت ها در بولیوی همان سال ۱۱۱ برابر بوده است .

یقینا " مغزهای متفکری در آرژانتین و بولیوی و بسیاری دیگر از ممالک وجود داشته و دارد معیذا ما شاخص های متوسط قیمت ها را می بینیم که گاهی فاجعه آمیز و وحشتناک است . اصولا " باید بدانیم که تورم را به چهار دسته تقسیم می کنند : ۱ - خزانده و خیلی ملایم ۲ - نیمه شدید ۳ - شدید و تازنده ۴ - تورم خیلی شدید و افسارگسیخته تا جایی که من بررسی کرده ام در همین اواخر به مرحله سوم یعنی تورم شدید رسیده ایم . اما چه تضمینی وجود دارد که به آخرین مرحله یعنی تورم افسارگسیخته نرسیم ؟ . سوال این است مگر قیمت ها در آلمان بعد از جنگ در این سطح بود ؟ یا تورم آرژانتین که حالا به مرز هفتصد درصد رسیده ، از ابتدا همین وضع را داشت ؟ به همین لحاظ من فکر می کنم هرگامی که برداشته شود حتا اگر یک درصد هم احتمال موفقیت داشته باشد باید تایید کنیم اما نه تاییدی بیش از اندازه . بنابراین تا اندازه های که امکان دارد باید تصمیمات مثبت را تایید کرد و در کنار آن دستگاه را هم با اراعه

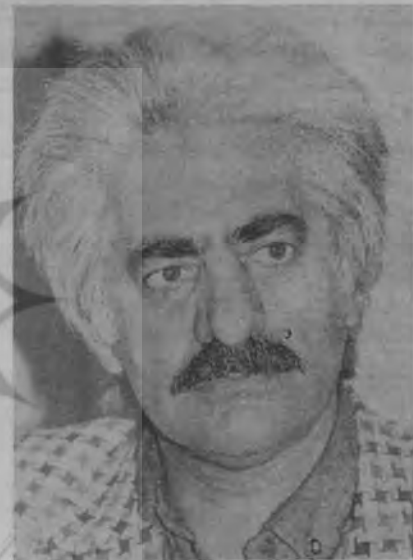
موتضی بهشتی

بسیاری از اعضای بخش خصوصی به منظور حفظ سرمایه و برای جلوگیری از توقف و رکود کار کاملا " به مسئولیت خود آگاهی دارند و به همین لحاظ هم تلاش می کنند تا هرچه بیشتر و بهتر نتایج کارشان را لمس کنند ، اما در مقابل این بخش مشکلاتی وجود دارد که گاهی بر جریان حرکت های آنها و توسعه و گسترش کار آنها تاثیر منفی می گذارد . چرا که دولت گاهی در تصمیم گیری های خودش بخش خصوصی را کنار می گذارد یا اینکه گاهی به درستی آگاهی و شناخت لازم را از تصمیمات خود ارائه نمی دهد .

در صورتی که اگر بخواهیم به خودکفائی یا هر مفهومی که در نظر داریم برسیم ، اگر بخواهیم از واردات بعضی از اقلام صنعتی که تهیه و تولید آن در داخل میسر است جلوگیری کنیم و ارز را صرفه جوئی و ذخیره کنیم باید تولید داخلی مخصوصا " تولید بخش خصوصی را مورد حمایت قرار دهیم . چون بخش خصوصی در جهت تولید با نوعی رقابت برای کیفیت بالاتر و مرغوب تر کالاها قیمت تمام شده کمتر روبرو است . در نتیجه بخش خصوصی جدا از اقداماتی که ممکن است به گونه های قیمت تمام شده را بالا ببرد پرهیز می کند . در صورتی که در بخش دیگر گاهی کارها جنبه ، عکس و مخالف پیدا می کند چون مدیریت ها صحیح به کار گرفته نمی شود . لوازم و قطعات مورد نیاز به موقع تدارک نمی شود . . . .

دکتر احمد کتانی : ما وظیفه داریم ایرادها را با زبان منطقی بازگو کنیم و دستگاه را متوجه نتایج کارها و تصمیم گیری هایش سازیم . مساله " ارز مساله های نیست که آن را دست کم بگیریم . در این مساله مشکلات ، خیلی بیش از آنچه گفته شد وجود دارد . اما بگذاریم لاقلا این سد شکسته شود تا اگر نمی توانیم قیمت ها را به سطح گذشته برگردانیم دست کم از این بدتر نشود .

اصولا " ما چه تضمینی داریم که این

محمد حسن الموتی

شود قیمت تمام شده آن به مراتب از بهای بخرال های خارجی بیشتر خواهد بود و در این صورت تمایل به واردات این کالا بر تولید آن در داخل ، فزونی خواهد گرفت .

نکته سوم که لازم است در اینجا مطرح گردد این است که آثار کامل سیاست اخیر دولت ، طبعاً " در کوتاه مدت ، مثلا " یک یا دو هفته ، خود را نشان نخواهد داد ولی در میان مدت مثلا " شش ماه تا یک سال دیگر به تدریج قیمت کالاها را کاهش خواهد داد زیرا تا خریدهایی که با ارز ارزانتر انجام می شود ، به کشور وارد گردد و یا تولیداتی که با استفاده از مواد اولیه ارزانتر ، به دست می آید به مرحله عرضه در بازار برسد ، به زمانی حداقل شش ماه نیاز داریم .

احمد رضوانی : همانطور که همه ما می دانیم عملکرد بخش خصوصی از عملکرد بخش دولتی جدا است . چون در آن بخش حقوق بگیر و کارمند کار می کند ، در حالی که

احمد برکت

دکتر کتابی :

تا جایی که من بررسی کرده‌ام در همین اواخر به مرحله تورم رسیده‌ایم اما چه تضمینی وجود دارد که به آخرین مرحله یعنی تورم افسارگسیخته نرسیم .

پیشنهادهای سالم و سازنده راهنمایی کنیم تا شاید به اهداف سالم اقتصادی و اجتماعی مورد نظرمان برسیم . اینجا دیگر جایی نیست که خودمان را کنار بکشیم . اینجا مساله بودن یا نبودن است .

مهندس علیزاده : کاری که امروز دولت شروع کرده فقط می‌تواند یک مقدار ارز آزاد را تحت کنترل در آورد و با تعیین و اعلام نرخ‌های روزانه ارز و فشار مداوم تبلیغاتی که اگر قطع نشود نرخ ارز را از نوسانات پیش رونده به یک حالت ساکن درآوردولی نمی‌تواند با این قیمت‌های صدتومانی در کار تولید فرجی به وجود آورد . خصوصا که قیمت‌های رقابتی آن ، روزانه یا شاید هفتگی تعیین شود . بنابراین قیمت تمام شده محصولی که امروز در حال تولید است با محصولی که شش ماه بعد تولید می‌شود و ارز رقابتی آن هم الزاما "ارزانتر خواهد شد ، متفاوت خواهد بود . پس وضع این دو محصول مشابه در بازار فروش چه خواهد شد ؟

قیلا " نتیجه بزرگترین اشتباه را در رابطه با چند نرخ کردن ارز شاهد بوده‌ایم که بر اثر آن خیلی از مدیران صنایع بخش خصوصی و دولتی هم ساز نرخ آزاد را زدند و قیمت آزاد روی تولیدات خود گذاشتند و حتی اگر هم کالایی را با ارز صادراتی وارد کردند آن را با نرخ ارز آزاد فروختند .

مهمترین اشکال این است که این نرخ خودش دائما " در نوسان است . بنابراین چگونه می‌شود نوع محصول ساخته شده را کنترل کرد و قیمت آن را در یک حد معقول و ثابت نگاه داشت ؟

از طرف دیگر باید بدانیم که فروش این دلار رقابتی در حد خیلی بالا هم نمی‌تواند باشد چون در هر حال نوعی محدودیت ارزی وجود دارد بخصوص در رابطه با موجودی دلار و سهمی‌های که برای صنعت قائل شده‌اند .

در سال‌های گذشته بارها دیده‌ایم در بودجه کل کشور مقدار دسترسی و فروش ارز را پیش‌بینی می‌کردند . در صورتی که هیچ وقت هم نتوانستند به آن برسند . این امر نشان‌دهنده " آن خواهد بود که مانند سال‌های گذشته احتمالا " با کمبود ارز مواجه شوند و نتوانند ارز مورد نیاز را تأمین کنند . با همه اینها من معتقدم که این ارز می‌تواند برای تنگناهایی که در کنار صنعت به عنوان مواد کاتالیزوری یا مواد جنبی یا برای قطعات

دکتر احمد کتابی

خیلی ضروری کارساز باشد . ولی ادامه کار به صورت دلخواه مسئولان وجود نخواهد داشت و فکر می‌کنم به جایی خواهیم رسید که ورود یک تلویزیون با ارز آزاد بیشتر مقرون به صرفه مملکت باشد تا تولید آن در داخل . . . ضمنا " باید این توجه را هم داشته باشیم که دولت در مقابل این بازار آشفته ارزی بایستی تصمیماتی می‌گرفت و به همین جهت هم با توجه به توانش شاید این یکی از بهترین راه حل‌ها برای کنترل ارز باشد و امیدواریم که این راه حل کوتاه مدت و مقطعی نباشد .

آقای بهشتی : شکی نیست که ارز رقابتی یا ترجیحی با قیمتی که اکنون برای آن تعیین شده ، همانگونه که قیلا " بیان شد نمی‌تواند برای بازسازی صنعت و تولید ، بهای مناسب و مطلوبی باشد .

خرید مواد اولیه ، ماشین‌آلات ، لوازم یدکی و تکنولوژی مسلما " با این ارز قابل

ایوب رضائی حریری

مهندس علیزاده :

ادامه راه به صورت دلخواه مسئولان وجود نخواهد داشت و فکر می‌کنم به جایی خواهیم رسید که ورود یک تلویزیون با ارز آزاد بیشتر مقرون به صرفه باشد تا تولید آن در داخل .

تأمین نیست مضافا " اینکه طی مسیر دولت برای خریدها ، بسیار مشکل‌آفرین برپیش‌روم و طولانی است و اگر هم احیانا " واحدهای صنعتی نیازهای کوچک خود را با این قیمت تهیه کنند ترجیح می‌دهند که به بازار آزاد مراجعه کنند .

در اینجا بد نیست مصرف‌کنندگان و خریداران ارز آزاد که در واقع تقاضا را به

مهندس محمد رضا علیزاده

این بازار می‌برند ، شناخته شوند . به نظر من اولین گروه را کسانی تشکیل می‌دهند که قصد مهاجرت از کشور را دارند . این گروه تمامی مایملک و داروندار خود را فروخته و به مصرف خرید دلار به هر قیمتی می‌رسانند ، حال اگر تصمیم‌های دولت بگونه‌ای باشد که علل و عوامل مهاجرت منتفی گردد این روند ۱۸۵ درجه تغییر کرده و جهت عکس به خود خواهد گرفت و در نتیجه موجب خواهد شد تا کسانی که اکنون در خارج از کشور هستند و به دلایل عاطفی یا هر علت دیگری مایل به مراجعت هستند با اندوخته قابل توجهی که در طول اقامت خود در خارج و اشتغالشان در آن کشورها به دست آورده‌اند ، بازگردند که این خود باعث عرضه ارز بیشتری به بازار ایران خواهد گردید .

دومین گروه والدین و مربیانی هستند که برای تحصیل فرزندانشان نتوانستند از ارز دولتی برخوردار شوند . این گروه الزاما " یکی

از خریداران بازار آزاد ارز هستند چون نمی‌توانند فرزندانشان را در یک سرزمین غریب و بیگانه، گرسنه رها کنند. بنابراین به هر قیمتی شده ارز مورد نیاز را تهیه می‌کنند. و برای فرزندانشان می‌فرستند. باید به نحوی تسهیلاتی فراهم گردد تا این گروه نیاز به مراجعه به دلالهای خرید و فروش ارز پیدا نکنند.

سومین دسته، مسافری به‌خارج هستند که یا برای دیدار فرزندان و یا بستگان و یا برای تفریح به‌خارج از کشور سفر می‌کنند. به‌این گروه می‌توان بیمارانی را اضافه کرد که موفق به دریافت ارز دولتی نشده‌اند.

چهارمین گروه صنعتگرانی هستند که برای خرید مواد اولیه، بازاریابی کالاها خود و یا دیدار از کارخانه‌ها یا نمایشگاه‌های صنعتی و یا امور بازرگانی به‌خارج می‌روند. پنجمین دسته خریداران و فروشندگان

احمد رضوانی

هستند که گاهی اوقات ارز به‌دست آمده را به یکی از کشورهای خلیج فارس برده و به خرید کالاها پرمصرف می‌پردازند تا در ایران به فروش رسانند. اینها هم هزینه سیر و سیاحت خود را تامین می‌کنند و هم سود و بهره‌ای از این معامله می‌برند.

آنهایی که به‌خرید و فروش ارز اشتغال دارند معمولاً "عاملین عمده بازار آزاد را تشکیل می‌دهند و موجبات افزایش بی‌رویه بهای ارز و نرخهای کاذب آن را فراهم می‌سازند.

اکنون اگر با هریک از این گروهها یک برخورد جدی و منطقی با بی‌طرفی کامل داشته باشیم به راحتی می‌توانیم مراجعات مکرر و مستمر آنها را از بازار ارز کاهش دهیم و نرخ ارز را تحت کنترل خود درآوریم.

از جمله پیشنهاداتی که در این باره مطرح می‌شود این است که دولت ارز مردم را بالاتر از قیمت بازار خریداری کند و همان ارز را با قیمتی که خود تعیین می‌کند مثلاً "درحال

اکبر برکت :

عمده‌ترین مشکل ارز ترجیحی رقابتی را باید در تامین مواد غذایی جستجو و حل کرد. باید قیمت مواد غذایی پائین بیاید تا به موازات آن سایر نرخها هم تنزل کند.

دکتر بهشتی :

تصمیم تازه دولت یک تصمیم منطقی است که برای بالا بردن ارزش پول کشور گرفته شده و می‌تواند آثار شمربخشی در تولید کشور داشته باشد.

حاضر یکصد تومان - به خریداران ارز عرضه کند. در این صورت برای سوداگران ارز نفعی نخواهد داشت که ارز عرضه شده مردم را به قیمت بیشتر از قیمت دولت بخرند و قادر به فروش آن هم به قیمت بالاتر باشند.

ممکن است بگویند که دولت در این معامله، زیان خواهد دید. به نظر من چنین نیست چون هم‌اکنون دولت ارز ارزان خود را به قیمت یکصد تومان یعنی چهارده هزار برابر قیمت رسمی، به مردم می‌فروشد و از این راه سود فراوانی می‌برد. چه اشکالی دارد کیه مبلغ بسیار کمی از این سود را برای مهار کردن قیمت ارز و به دست گرفتن کنترل آن به مصرف برساند.

آقای اسکندانی - نخستین استنباط من در زمینه اقدامات دولت، این است که به هر حال این اقدامات یک گام مثبت در جهت شکستن نرخ کاذب ارز و مقابله با درهم ریختگی بازار ارز بوده و اولین اثر آن نیز کاهش نرخ ارز تا حد بیست درصد بوده است. دوم اینکه موثر بودن این سیاست در اقتصاد کشور، به چند عامل بستگی دارد که باید به آنها اشاره شود.

اول اینکه سیاست مزبور، اگر موضعی، مقطعی و کوتاه مدت باشد نخواهد توانست در تعدیل نرخ ارز، آنطور که مورد انتظار است، نتایج مطلوبی به دست دهد زیرا به محض اینکه عرضه ارز ارزان توسط دولت، قطع شود، بازار آزاد ارز مجدداً "رونق خود را باز خواهد یافت و ما شاهد سریع افزایش بهای ارز خواهیم شد. دومین و عمده‌ترین عامل، برای اینکه در روند تولید و صنعت کشور، کارساز شود و قیمت تولیدات صنعتی را به سطح قابل قبول برساند، کاهش تدریجی نرخ ارز رقابتی تا نقطه بهینه است یعنی تا میزانی که تعادل لازم بین قدرت واقعی پول داخلی و بهای ارزهای خارجی برقرار شود.

اگر بهای ارز رقابتی، به قیمتی ارزانتر که برای صنعت قابل مصرف باشد برسد، در توزیع آن بین صنایع مختلف باید ضابطه‌های

مشخص و سنجیده‌ای به کار گرفته شود تا هرگونه ابهام و اشکال اجرایی را از میان بردارد و از تبعیضها و برخورد های مشخصی با مسئله جلوگیری کند. از جمله می‌توان به ضابطه‌هایی در زمینه سطح بهره‌وری در صنعت، صادراتی بودن تولیدات، طبقه‌بندی صنایع به تولید-کنندگان کالاها سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مصرفی، و از قبیل آنها اشاره کرد که اگر دقیقاً "معین و در اختیار مصرف‌کنندگان ارز قرار نگیرد سرنوشت این ارز را هم مشابه ارزهای رسمی خواهد ساخت که مشکلات و مسائل متعددی را ایجاد کرده بود.

محمد حسن الموتی : اقدامات دولت در مورد تقویت ارزش ریال باید همه‌جانبه باشد نه تنها بانک مرکزی با به‌کارگیری ابزار پولی باید وارد عمل شود بلکه وزارتخانه‌های کشاورزی صنایع و بازرگانی هم باید با اعمال سیاستهای مربوط به افزایش تولید و افزایش عرضه،

حمید اسکندانی

موجبات کاهش قیمتها را فراهم کنند. فعال کردن کارخانه‌های تولیدی یا استفاده از ظرفیت اقتصادی و کمک به بخش کشاورزی برای افزایش تولید بیش از نقش بانک مرکزی از طریق فروش ارز موثر است، بانک مرکزی می‌تواند با اعمال سیاست اعتباری از طریق تامین منابع مالی و محدودیت آگاهانه اعتبارات برای کارهای غیر تولیدی، نقش موثری در افزایش تولید کشور داشته باشد. با تقویت منابع مالی بانکهای تخصصی و تقویت پرسنل این بانکها برای نظارت بیشتر در اعتبارات اعطایی می‌توان به نتیجه مطلوب رسید. اقدام بانک مرکزی در هدایت خرید و فروش ارز به سیستم بانکی قدم موثری برای شروع است و تجزیه و تحلیل این اقدام و تصحیح آن می‌تواند این فکر را تقویت کند که جریان کارها به مسیر صحیح و اصلی خود باز خواهد گشت و سیاست پولی دنیالرو اقدامات غیر قابل کنترل بازار و بازار ارز نخواهد بود.